RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONK
DEPOT LÉGAL

1941 — DU MERCREDI 5 AU MARDI 11 SEPTEMBRE 1923

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LÉGAL INDOCHINE N°1964

BÁO-GIÁ:

	Bản giấy thường	Bản giấy tốt	Bản giấy Pelure	Bản giấy Pelure gửi máy bay	Ngoại quốc
Một năm	6$00	8$00	8$30	6$30	12$00
Các tỉnh và Cao-miên	»	8.00	8.60	8.00	9.00	»
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	6.00
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	3.00
Một tháng	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: P. E. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef: PHẠM HUY LỤC
Administrateur gérant: NGUYỄN-V LUẬN

Adresse télégraphique:
TRUNGBACTANVAN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
4e page
Une seule insertion. . . . 0$30 le cm
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$15 le cm
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne.
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le cm
On traite à forfait pour les contrats importants.

Bộ tự-điển Đại-Nam ta đã khởi công làm

III

Ta nói tất cả quốc-dân ta ai cũng phải góp một phần nghĩa-vụ vào việc làm một bộ tự-điển Đại-Nam ta đó, không phải bảo ai cũng cầm bút viết, mở sách sao, ai cũng đứng tên soạn-giả hay biên-tập đâu. Không, không phải thế. Như trên kia đã nói, làm một bộ tự-điển hoàn-toàn là cốt phải làm sao thu nhặt được hết các tiếng cũ, gom góp được hết các tiếng mới. Các tiếng cũ thu nhặt ở đâu, các tiếng mới gom góp ở đâu cho được hết? Chẳng cần phải giải tất ai cũng biết là linh-tinh tán-mạn ở khắp cả cửa miệng người trong một nước, suốt trên từ danh-khanh cự-công, văn-nhân học-sĩ, dưới cho đến anh trai cày, chị thợ cấy, có bán hàng cháo, cậu cu-ly xe, hoặc thỉnh-linh mà xuất khẩu thành chương, hoặc nghe lỏm mà truyền đi thuật lại, không cứ hạng người nào, không cứ ở nơi nào cũng có lưu-tồn được ít nhiều tiếng cũ, chắp chánh được một vài tiếng mới; có tiếng ở người này, nơi này là những tiếng rất phổ-thông thường dụng mà ở người khác, nơi khác lại là những tiếng nói lạ miệng, nghe lạ tai, thì dụ như tiếng « cử », tiếng « người », tiếng « thầu », tiếng « đã » ở cái đám những hạng người côn-biển thì thật là phổ-thông thường dụng rồi mà ở cái đám những hạng người sang trọng tri-thì thì có phải còn lạ miệng lạ tai lắm không? Trái lại như tiếng « tổ-chức », tiếng « trật tự », tiếng « nghị lực » tiếng « nhiệt thành » ở cái đám những hạng người vô học vô thức thì tất còn lạ miệng lạ tai lắm mà ở cái đám những hạng người hiền nhân chí-sĩ thì chẳng đã là phổ-thông thường dụng rồi lắm dư? Một lũ trẻ chúng bỏ bảo nhau: « không khéo để bố (vào ăn lúa ruộng người ta thì nó chửi cho rõ *bát man tiên công* » mới thoạt nghe câu ấy, tưởng dù những tay tài cao học rộng đến bậc nào cũng còn phải ngẩn-ngơ sàng-sốt mất một hồi lâu rồi mới nghĩ ra được cái ý nói của bọn mục-đồng nó sợ để bố ăn lúa ruộng người ta thì người ta sẽ chửi cho đấy bỏ đấy vựa; hai đứa con gái nhà quê hỏi chuyện nhau: « Cái cặp áo *tam-đợi* của chị còn không? » tưởng dù một nhà đại văn-hào đi qua cũng chưa hẳn ngay được định nghĩa thế nào mà đến phải thỉnh giáo với cô-à mộc-mạc khờ-dại kia, công-nhận là cô thấy nửa chữ.

Ấy cái tiếng nói trong một nước nó là một cái kho tàng bừa-bãi lộn nhộn vô số những vật bầu chung, trước khi nó chưa tụ lại ở một nơi, nó còn tan tác ra mỗi nơi mỗi thì, mỗi người giữ mỗi cái, không có thể lấy cái tay cái chân một vài người mà thu-vén lượm-lặt được hết, không có chỗ nào mà ta có thể tìm kiếm nhìn nhận được đủ; những tiếng cũ mà là những tiếng đã có thi-nhân mặc-khách trước dùng qua, gửi lại ở trong các bản thơ tuồng truyện-vân, những tiếng mới mà là những tiếng tự ở trong bọn làng-văn đặt-để, phô bày ở trên tạp-chí báo-chương, thì ta còn có thể mở sách cũ ra mà biên ghi, đem báo-chí ra mà sao-lục, chứ còn những tiếng cũ mà là những tiếng phong-rao tục ngữ của các xứ, những tiếng mới mà là những tiếng nói lóng nói bóng nói lịch sự riêng của các hạng người thì trừ phi dụng khổ công tìm kiếm nhìn nhận ở khắp mọi nơi, nhờ tới cả cái tay cái chân của hàng bao nhiêu người chịu khó cùng thu-vén lượm-lặt cho, mới mong những cái vật bầu chung bừa-bãi lổn-nhổn vô số kia qui nạp cả vào trong một cái kho tàng chung là một bộ tự-điển quốc-văn hoàn toàn được.

Lại một cớ nữa khiến cho cái bộ tự-điển quốc-văn phải cần có cả quốc dân chung sức mới làm nổi là cái cớ này: Nước ta tuy gọi là một nước đồng chủng-lộc, đồng ngôn-ngữ, nhưng vì phong-thổ, vì khí-hậu, vì tập quán mà trong ba kỳ mấy chục tỉnh giọng nói mỗi nơi mỗi sai, tiếng nói mỗi nơi mỗi khác, như các tiếng về dâu hỏi với dâu ngã phần nhiều ở Bắc-kỳ thì phân minh là hai tiếng hẳn mà ở Trung-kỳ và Nam-kỳ thì có nhiều nơi hai tiếng cùng đánh một dấu, lại có nhiều nơi cái tiếng dấu hỏi nằn ra tiếng dấu ngã, cái tiếng dấu ngã nói hẳn ra tiếng dấu hỏi; các tiếng về vần an với vần ang, vần ác với vần át phần nhiều ở Bắc-kỳ thì rõ ràng là hai tiếng hẳn mà ở Trung-kỳ và Nam-kỳ thì có nhiều nơi hai tiếng cùng đích một vần, lại có nhiều nơi cái tiếng đáng dịch vần an mà dịch hẳn vần ang, cái tiếng đáng dịch vần át mà dịch hẳn vần ác: ngoài Bắc nói mặc giời, mặt giăng mà Trung Nam-kỳ nói ra mặt trời, mặt trăng; ngoài Bắc nói cây na, cây muỗm mà Trung Nam-kỳ nói ra cây mãng-cầu, cây xoài; cây đu-đủ với cây thầu-dầu, con thằn-lằn với con rắn mối thì người Nam với người Bắc lại trái ngược nhau hẳn đến cây kia gọi là cây nọ, con nọ gọi là con kia; người Bắc gọi cái hòm tức là cái rương đựng quần áo của người Trung Nam kỳ mà nói tiếng hòm ở Trung Nam-kỳ, thì ai cũng rọn gáy rùng mình cho là một vật đáng ghê sợ nên kiêng kỵ không thường nói, vì tiếng hòm ở Trung Nam kỳ lại để chỉ cái vật để chôn người chết tức như người Bắc gọi cái xăng. Cái giọng nói cũng cái tiếng nói trong một nước có cái khác nhau như thế; vậy nếu không góp đủ cái tâm-lực người trong ba kỳ mấy chục tỉnh thì những tiếng như thế làm sao mà có thể tìm kiếm nhìn nhận được đủ; những tiếng cũ mà là những tiếng mới, những tiếng phổ-thông mà là những tiếng thổ-ngữ, những tiếng thông-dụng mà là những tiếng thiên-cận, làm sao mà có thể phân-biệt được, giải-thích rành rẽ hết được.

Hỏi quốc-dân ta ơi! hết thảy các hạng người trong các xứ ta ơi! nếu nói giống ta còn thì quốc-văn ta phải còn, quốc-văn ta còn thì bộ tự-điển ta phải có, mà làm bộ tự-điển thì phải trông về hết thảy các hạng người trong nước cùng gánh một phần nghĩa-vụ như trên đã giải rõ đó; bây giờ là buổi giao-thông tiện lợi, tin tức linh thông; cái cơ-quan chúng ta gom sức nhau làm bộ tự-điển quốc văn ta này đã có các tạp chí các báo-chương; xin ai có nhớ được câu phong-rao tục-ngữ nào, biết được tiếng mới nào, ghi được tiếng cũ nào cứ gửi về các nhà báo, các nhà tạp-chí cho, đó tức là cái nghĩa-vụ của các ông, các bà gánh một phần vào việc làm bộ tự-điển Đại-Nam ta vậy.

T.

MỘT CÁI TÍNH-CHẤT CỦA CÂY ĐU-ĐỦ

Trong một tờ Nông-báo có nói cây đu-đủ có một cái tính chất rất lạ là dân có nhiều cây đu-đủ thì ở đấy không có muỗi.

Báo ấy có nói: M. Mépley có nói cây đu-đủ có chất trừ muỗi. Nay M. Percy Groam lại có dịp chứng nghiệm việc ấy. Nguyên ông ở một miền kia ở nước Trung-hoa rất là nhiều muỗi, nhà ông ở có một dãy đu-đủ cách cái đầm lầy muỗi ra. Ông xét ra trong các nhà ở khu ấy, chỉ có nhà ông là không có muỗi, còn các nhà chung quanh đấy muỗi rất nhiều. Nhưng mỗi khi có con dông một vài cây đu đủ đổ mất, thì muỗi lại bay vào vô số. Ông lấy cớ ấy mà kết-luận rằng cây đu-đủ có bốc ra một thứ hơi làm cho muỗi sợ không dám đến gần.

Nhiều người trong đảo Maurice cũng đã chứng nghiệm điều ấy. Một người nói rằng trong sân nhà mình và ở cạnh trường có giăm bảy cây đu đủ, thì tuy trong nhà muỗi không có mấy. Thỉnh thoảng có đôi ba con thì bình như yếu ớt, không hăng hái bằng các con muỗi khác.

Đu-đủ lại có một cái tính nữa là làm cho thịt loài vật mới giết chóng mềm ra. Như gói thịt vào lá đu-đủ, hay đem treo ở cành cây, thịt rất là chóng mềm. Cái tính ấy cũng chắc là bởi cái hơi ở trong cây đu-đủ bốc ra, mà có tính làm cho loài muỗi sợ không dám đến gần vậy.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux ngày 7 Septembre 1923

Việc nước Đức

Tin Berlin. — Giá tiền Dollar trước có 17 triệu marks nay tăng lên 20 triệu marks. Giá các ngân-đơn ngoại-quốc tăng lên rất nhiều.

Tại bộ Tài-chánh đương bàn định việc đặt một thứ tiền-tệ nhất-định.

Có tin rằng chánh-phủ Berlin định tịch-biên tiền-tệ ngoại-quốc, đặt lại cái lệ tự do xuất-cảng, bắt những sở quản-lý việc thông-thương và kiểm-duyệt của thâu việc nhập cảng, chánh-phủ Berlin đương xét hai việc mở hai nhà ngân-hàng mới, một nhà phát-hành chỉ-tệ, một nhà phát-hành kim-tệ.

Người Đức trong các hạ trú binh xem chừng đã chán nản không muốn chống cự nữa.

Ngày 3 Septembre 45 người đại-biểu của các hội buôn ở Dusseldorf họp tại phòng Thương-mại. Cái biện-tình thương-mại xem chừng nguy ngập lắm. Các đại-biểu có diễn-thuyết nói rằng không có người Pháp giúp đỡ thì nền kinh-tế trong hạt sông Rhénanie và hạt sông Rhur không sao lồi phục được.

Hỏa tai ở Tây-ban-nha

Nhà máy điện thành Madrid bị cháy. Hiện nay nhiều nhà không có điện dùng.

Tại phiến Maroc của Tây-ban-nha

Tin Mélilla. — Quân phản nghịch đến đánh các đồn tiếp-phong trong hạt Tzz-nen. Quân chánh-phủ đã đánh đuổi được. Quân phản nghịch tổn hại nhiều.

Nước Ý với nước Yougo Slavie

Dư-luận tại các công-nhân xứ ta xảo-de và cái vấn-đề đi Fume. Ai nấy mong rằng có hội Vạn-quốc can thiệp đến và nếu hai nước điều-đình với nhau không thành công, thì có quan Gia-nã-quốc nước Thụy-sĩ đứng làm trọng-tài cho, thì tất công việc được ổn thỏa.

HÀI ĐÀM

Con mèo cái, con chó đực và con cáo già

Mèo cái và chó đực đương ngồi phàn-nàn, mèo nói:

Sự sinh nhai của chúng tôi bây giờ khó-khăn quá! Vì một chút vệ-sinh vô-lý mà bọ bày bắt cách này đến cách nọ làm cho tiệt giống chuột. Kiếm được miếng ăn cũng nhọc xác!

Chó nói:

— Giống tôi cũng thiệt-thòi vì thời-thế không biết ở đâu cho ngay ra cái phong-trào trung-lưu, bao nhiêu lợi-quyền thật là mất sạch sành sanh!

Cáo già nhân nghe thấy mèo chó phàn-nàn, bèn bảo:

— Hai bác thật không tự biết mình! Bao nhiêu nghề mới rất hợp với tư-cách các bác thì chẳng tìm kiếm mà làm, ngồi đấy mà tiếc cái lợi mất không đáng tiếc!

— Thế bác bảo chúng tôi làm nghề gì được bây giờ?

— Thiếu gì nghề hay! Như bác Mèo coi nhan-sắc ông-ả thế kia thì nên làm cái nghề buôn phấn bán sen. Còn bác Chó tính dễ dãi trong sự ăn-uống thì chỉ làm nghề cho vay nặng lãi là hơn cả.

Mèo, Chó nghe theo lời Cáo, không bao lâu quả-nhiên tới bậc phú-quý nhất nhì trong đồng-loại.

Sơn-phong.

CÁI THIÊN-TAI DỮ DỘI Ở NHẬT-BẢN

Tin Pháp. — Các công sở kéo cờ rũ và các nhà hát đóng cửa để chia buồn với nước Nhật.

Hội-đồng bàng quản về quận Gironde có ưng chuẩn một khoản chia buồn với Nhật-bản, và xin Chánh-phủ trù liệu việc cứu trợ.

Tại nhiều tỉnh thành, nhất là ở Lyon có mở cuộc lạc quyên để cứu-trợ. Viên đại-lý Nhật ở Paris và trước lạ là đại-sứ nước Nhật ở Paris có gởi lời cảm tạ Chánh-phủ Pháp.

Tin Đông-pháp. — Quan Toàn quyền Đông-pháp có gởi lời chia buồn với Chánh-phủ Nhật.

Quan lĩnh sự Nhật ở Saigon được tin Đông-pháp sẽ dự phần cứu trợ nước Nhật thì có cảm ơn quan Toàn-quyền, và xin hãy hoãn đến khi biết rõ mối khẩn nhàu của Nhật nhiều ít thế nào rồi hãy gởi tiền cứu trợ đi. (*Bordeaux, ngày 8 Septembre 1923*)

* * *

Tin San-Francisco. — Đường điện báo từ Yokohama đi Mỹ-châu không việc gì. Các đường giao-thông đi thông đồng được đến Numasa, về phía tây thành Tokio.

Có tin ở Thượng-hải đến nói rằng trong thành Yokohama hiện nay độ một triệu người không có nhà ở, và số người bị hại bi thương ở thành ấyước chừng độ 160 000 người.

Tin Kobé. — Thành Tokio và thành Yokohama bị hãy hoại. Chưa tính được số tổn hại là bao nhiêu. Thành Yokohama không thông tin với ngoài được. Người ta nói rằng ở đấy không còn một cái gì, cái thì cháy rồi, cái thì đương cháy. Viên chánh sở Cảnh-sát ở đấy có điện đến Kobé nói rằng hiện thành Yokohama coi như một cái bể lửa vậy. Quan lĩnh sự Hoa-kỳ ở Kobé đã cho người kịp tải lương thực đến Yokohama. Số người bị hại rất nhiều. Đường hỏa-xa đi đến thành Tokio đã chắn được đến chỗ cách thành-phố bảy dặm.

Tin Nagasaki. — Viên trưởng tàu Shinyomaru tới Nagasaki có nói hiện nay ở Yokohama không còn trông thấy một nóc nhà nào nữa chỉ thấy những đống đổ ngổn-ngang, và tường vách trơ ra mà thôi. Mấy nghìn người ẩn trong một cái vườn, chẳng may ông dân nước ở đấy vỡ ra, nước chảy chứa chan lại bị chết đuối cả.

Tin Londres. — Nhà báo *Daily express* nhận được tin ở Osaka gởi đến nói khu nhà người Âu-tây ở trên một cái đồi ở Yokohama được bình-yên không việc gì.

Tin Washington. — Hội Hồng-thập tự Hoa kỳ có điện cho các hội đồng của hội tại Pnl-ipit-tân và tại Trung-hoa trù tính mọi việc cứu trợ.

Quan Thống-lĩnh Coolidge có tuyên cáo những lời khuyên quốc-dân Hoa-kỳ cứu trợ Nhật-bản.

Tin New York. — M Gompers nói rằng mỗi hội viên trong các hội Lao-động ở Hoa-kỳ cũng hai hào rưỡi để cứu trợ nước Nhật bản.

Tin Osaka. — Nghe đâu tử nước Takahashi bị hại. Số người ngoại quốc bị hại tới 40.

(*Cautle ngày 5 Septembre 1923*)

NƯỚC Ý VỚI HY-LẠP

Tòa trị-sự hội Vạn-quốc đã hội-nghị chiều hôm thứ năm. Trước khi tòa trị-sự hội-nghị, các phái-bộ có hội kiến với nhau.

Nhà điện báo *Havas* nói rằng các đại-biểu hợp ý nhau và mấy điều như sau này:

Hai nước Ý và Hy-lạp đã công-nhận hội-đồng các quan đại-sứ có quyền xử cái tranh-đoan của hai nước ấy thì hội-đồng có quyền ủng với tòa Trị-sự hội Vạn-quốc mà letoan nốt mọi việc.

Song việc này rất là quan hệ về đường quốc-tế, cái việc lôi hội Vạn-quốc có quyền xử cái tranh-đoan của hai nước không, trừng nước Ý nên bằng lòng, mà cũng nên tự ý đệ-trình tòa Thẩm-phán quốc-tế xem sao.

Báo *Intransigeant* có nói về cái thái-độ nước Pháp như sau này:

Nước Pháp nếu lòng giúp cả hai nước, song không có thiên vị với nước nào. Nước Pháp chỉ muốn nhân dịp này mà bồi đắp cái tình thân-ái của các nước Đồng-minh cũ trong cuộc đại-chiến mới rồi được thêm bền chặt; và để giải quyết cái nỗi khó khăn ngày nay.

* * *

Trường Pazarakis (Hy-lạp) ở Pirée đến đi tới Marseille. Từ đây, ông đi Genève để dự cuộc bàn về cái tranh-đoan của hai nước Ý và Hy-lạp.

* * *

Phòng Thương-mại Athènes đồng thanh ưng chuẩn một khoản định tuyệt giao và đương thương-mại với nước Ý và người Ý trú ẩn tại Hy-lạp.

* * *

Trong khi cái đám những người Hy-lạp bị hại ở đảo Corfou nhân-dân biểu tình phản-đối nước Ý rất kịch-liệt và đem 45[illegible] nước Ý đi.

Ngạch quan-lại An-nam sửa đổi lại

(*Tiếp theo*)

CHƯƠNG THỨ IV

Thuộc viên

Khoản thứ 28. — Phẩm trật các thuộc-viên tóm lại có bảy cấp. Năm hạng dưới thì gọi tên chung là thừa-phái, hai hạng trên thì gọi là thông-phán hạng nhất và thông phán hạng nhì. Ở trong một sở, các viên thừa-phái [illegible] thuộc-sĩ, chỉ thuộc về quan chủ sở hay đầu tỉ mà thôi. Lương bổng, quan-tịch và gia-cấp của các viên lấy đều chiếu theo nghị-định quan Thống-sứ Bắc-kỳ.

Khoản thứ 29 — Các thuộc-viên thì phải làm các công việc trong tỷ-tào quan tỉnh và các nha-môn tức quan phủ huyện, trừ ra chức-trách của các viên lục-sự ở tòa Án đệ nhất, và đệ nhị cấp, chiếu theo lệ riêng đã nói ở trong các bộ Luật đương thi-hành thì không kể.

Các viên thông phán hay là các viên thừa-phái hạng nhất có thể-độc cách được phái đi quyền phủ, hay là quyền huyện.

Các viên thông phán mới được bổ làm đầu một ty.

Khoản thứ 30. — Các viên thừa-phái hạng năm thì lấy những người thi đỗ mà bổ, mà thi-sinh thì phải chứng thực rằng:

a) Đến [illegible] người An-nam hay là người thổ trước;

b) Nhiều nhất là 25 tuổi;

c) Hạnh-kiểm tốt;

d) Ngày trước đã kinh-dự hương-thí, đã vào nhất trường hay nhì trường, không cứ là thi ra cũng phải có bằng Sơ-học Pháp-Việt. Chương-trình thi thì chiếu theo nghị-định quan Thống-sứ Bắc-kỳ.

Khoản thứ 31. — Các thừa-phái hạng tư thì bổ:

1° Chia ba lấy hai phần bổ những viên thừa-phái hạng năm ít ra cũng thực thọ trong hạng mình được 3 năm.

2° Còn một phần ba thì bổ những chân cử-nhân hay là cô bằng Thành-chung có đơn xin bổ và chưa ngoài 30 tuổi. Những người có bằng thành chung xin bổ thừa-phái, thì trong bằng lấy phải có nhận rằng kỳ thi lấy mình có đỗ về bài Hán-tự.

Khoản thứ 32 — Chức thừa-phái hạng nhì và hạng nhất thì chọn các viên ở hạng dưới ít ra cũng thực thọ trong hạng mình được 3 năm mà bổ lên.

Khoản thứ 33. — Chức thông phán hạng nhì thì chỉ chọn ở trong các viên thông-phán hạng nhất ít ra cũng đã thực thọ hạng mình được 3 năm mà bổ lên.

Khoản thứ 34. — Các viên hậu bổ về ngạch chỉ thì lương bổng chiếu theo vào ngạch thừa-phái hạng nhất, cho đến khi nào ngạch hậu-bổ đi bổ đi thì thôi.

Khoản thứ 35. — Trong những hạt không phải dân cư Việt-Nam, mà không có thừa-phái tuyển thực thì lệ đã kể ở các khoản trước thì bộ sẽ cân-cấp lập ra một sở thí ở nơi-tại các tỉnh, chương-trình thi đại khái cũng giống chương-trình thi đã nói ở khoản thứ 30. Các bài sẽ [illegible]

thi giác cho một hội-đồng chấm tại phủ Thống-sứ.

Các thừa-phái được bổ như thế thì không khi nào được về làm việc ở các hạt dân-cư Việt-Nam.

Chương thứ năm

Quan kỷ

Khoản thứ 37. — Các khoa điều có thể thi-hành đối với quan lại bản-xứ ở Bắc-kỳ là :

1.) Nghiêm-khiển nhất thứ ghi vào lý-lịch ;

2) Hạn thăng chức phải chậm lại đến 3 năm ;

3) Giáng chức và giáng hàm.

4) Triệt hồi mà hàm không phải thu-hồi.

5) Cách khử chức hàm, vĩnh bất tự dụng và vinh hàm cũng phải thu hồi.

Khoản thứ 38. — Việc nghiêm-khiển quan lại thì do quan Thống-sứ Bắc-kỳ định, chiếu theo lời đề-nghị của quan Công-sứ tỉnh hay là quan thủ-hiến sở mình.

Phàm các khoa điều đối với các quan chức mà không phải là quan tỉnh, quan thẩm-phán, quan đầu bạt và các viên thông-phán tỉnh thì quan Thống-sứ cứ chiếu theo lời đề-nghị của quan Công-sứ hay là quan thủ hiến mà nghị phạt, sau khi các quan chức ấy đã được phân-trần mọi lẽ về cái lỗi của mình.

Khoản thứ 39. — Các khoa điều không phải là nghiêm khiển, đối với các quan lớn, các quan thẩm-phán, [illegible] thông-phán tỉnh thì do quan Thống-sứ định sau khi người can nghị đã phải xét tại một hội-đồng có những quan chức sau này :

1· Một quan cai-trị ba hạng trên (trừ quan cai-trị mà người can nghị thuộc quyền không kể), do quan Thống-sứ cử làm chủ-tọa hội đồng ;

2· Một quan cai-trị hạng nhì do quan Thống-sứ cử.

3· Một ông quan bản-xứ hàm cao hơn ông quan can nghị, không nhà tại cũng phải ngang hàm, cũng do quan Thống-sứ cử làm hội-viên.

Một viên thư-ký sung chức thư-ký, không có quyền dự bàn.

Các viên can nghị trước khi đòi đến hội-đồng thì được phép phân trần mọi lẽ mà đem ra giải-bày cao minh.

Các việc ấy sẽ được xem cả các giấy má ở trong hồ-sơ của mình. Phàm các nghị-định định phạt thì phải nói rõ vì cớ gì.

Về các quan [illegible] không làm nổi bản-phận mình thì quan Nam-triều tùy-nghi có thể chiếu theo khoản thứ 17 trong Pháp-việc-chế mà cho với điều-lệ riêng của các viên ấy mà nghị phạt.

Khoản thứ 40. — Phàm các viên cao đương phải bận-cứu thì có thể phải giải cước theo như nghị-định quan Thống-sứ nhưng không được quá 3 tháng. Viên ấy vẫn được lĩnh lương mãi đến ngày có nghị-định mới.

VĂN UYỂN

Tự thán

Bởi hồi tưởng tự suốt năm canh ;
Trách bác xanh kia khéo quấy mình ;
Thân thì trông đã cao chín bước,
Mộng nỗi nào đã thỏa ba sinh,
Mùi đời nếm đã cay cùng đắng,
Phận tớ buồn chưa lợi với danh.
Mới giấc Nam-kha thôi kể việc,
Bỗ dành thay đổi mộc đông xanh.

Từ công, Trần-ngọc-Pảng.

Thơ chàng Lưu, Nguyễn lại vào thiên-thai

Lại lời non thai hỏi bạn thơ,
Rằng xuân đã trắng đã tơ mờ,
Đông sân uống vẳng sinh ai thổi,
Xem cả mây tan nọc cũng thưa.
Cây cỏ mầu tươi thua độ trước,
Yến anh thú lạ khác năm xưa.
Bóng đào ngọn nước còn nguyên đó,
Người cũ nào ai rõ chốn đưa.

Thơ các nàng tiên nhớ chàng Lưu, Nguyễn

Khắc khiêu ngóa ngóa biếng khua chơi,
Hồn tục nào hay giấc hạc đài.
Cảnh vắng sân riêng đôi cối động,
Giáng mờ cửa khắp cõi trần ai.
Ngọc chen sắc cỏ mầu sa biếc,
Hương ngát bóng đào ngọn nước trôi.
Xương thổi hồng dương đến thoảng gió,
Chàng Lưu đâu nữa kiếp này thôi.

Nguyễn-hà-Cang dịch

LỜ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết rằng : tiền mua báo xin trả phải trước. Vậy các tiệm-coi ông nào mua thì nói tiền cho. Kẻ không coi tiền gửi theo giấy mua thì báo quán không gửi báo từ tháng tây tới đi cho đến

VIỆC HANOI

Thời - tiết

7 giờ	29 độ
15 giờ	31 độ

Giá bạc. — Kể từ ngày 8 Septembre 1923, giá bạc ở kho Nhà nước định là 8 f. 98.

Thị giá quốc-trái. — °/₀ 57. 45.— 4 °/ 1918 62.50.— 5·/· 1915 1916 74.95. — 5·/· 1920 91 95.

Tin tàu. — Tàu *Affon* khởi hành ở Saigon đi Tourane và Haiphong ngày 7 Septembre hồi 3 giờ sáng.

Tàu *Orénoque* khởi hành ở Saigon đi Bangkoi Tourane và Haiphong ngày thứ hai 10 Septembre 1923 hồi 3 giờ sáng.

Việc nghênh tiếp quan Toàn-quyền tại Hanoi. — Lễ nghênh tiếp quan Toàn-quyền Martial Merlin tại Hanoi nay đã định như sau này :

Khi chuyến xe hỏa riêng của ngài tới gare Hanoi, thì một đội pháo-thủ đặt gần đó sẽ bắn một hồi 15 phát. Khi ngài ở trên xe xuống thì phường nhạc binh của đạo thuộc-địa thứ 9 đứng ở hiên ga sẽ cử bài quốc-ca Đại-pháp.

Ra đón ngài lúc ở xe xuống là quan Phó Toàn-quyền, quan Thống-sứ Bắc-kỳ và Hội-đồng thành-phố. Chừng nào quan Toàn-quyền còn đứng ở nhà ga-ra thì ở trước cửa ga sẽ có lính đứng hầu ba phía cho được trật tự, chỉ có các xe của phủ Toàn-quyền, phủ Thống-sứ, của các quan và các xe đi về việc đón quan Toàn-quyền thì mới được vào trong vòng có lính canh mà thôi.

Lễ chào xong rồi thì quan Toàn-quyền về thẳng phủ Toàn-quyền. Có một đội kỵ-mã 40 người đi với xe ngài.

Các đường đám rước đi qua là : đường hàng Cỏ, phố hàng Gà, hàng Khay, Bờ-hồ, hàng Đào, hàng Ngang, hàng Đường, hàng Giấy, đường Carnot (cửa Bắc), đường Brière de l'Isle vào phủ Toàn-quyền đi cửa chính.

Các hàng quán đứng hai bên về đường đám rước đi qua sẽ bỏng sáng chào. Lại phủ Toàn-quyền thì có một toán quan 10 người do một quan ba coi.

Một giờ sau khi đám rước khởi hành ở ga-ga tại làm lễ chào tại phòng Khánh-tiết phủ Toàn-quyền. Các quan tòa sẽ nộp áo dài, các quan văn thì nộp áo cho, các quan võ thì y-phục theo như lệ quan Thống-soái định

Lễ chào theo thứ tự như sau này :

1· quan Thống-sứ Bắc-kỳ ;

2· các hội-viên Hội-đồng Chính-phủ có mặt tại Hanoi
quan Thống-soái bình vụ ;
quan Học-chính tổng-trưởng ;
quan Tư pháp tổng-trưởng ;
quan Tài-chính tổng-trưởng ;
quan Công-chính giám-đốc ;
quan Y-chính giám đốc ;
quan Thương-chính tổng-trưởng ;
quan chánh Ngân-khố ;
quan chánh Kinh-lý ;
ông hội-trưởng phòng Thương-mại Hanoi và địa phương ;
ông hội-trưởng phòng Canh-nông ;
quan Tổng-đốc Hoàng-trọng-Phu ;

3· Hộ-đông đào hộ ;

4· quan Nguyên-soái coi đạo binh trung Bắc-kỳ ;

5· các quan tòa Thượng-thẩm và các quan tòa Chưởng-lý Hanoi ;

6· các quan tòa án Cai trị ;

7· quan Kiểm-sát Tài-chính ;

8· quan Đốc-lý phủ Toàn-quyền, quan chánh Bản-điện ;

9· các quan nguyên-soái ;

10· Hội-đồng thành phố Hanoi và Haiphong ;

11· Các quan ở văn-phòng quan Toàn-quyền và các quan đầu tòa phủ Toàn-quyền.

11· Tòa án Sơ-thẩm và tòa án Thương mại.

13· Các phòng Thương-mại và Canh-nông.

14· Các tòa Thanh-tra.

15· Các quan thổ-tiến các sở Bắc-kỳ và đại-biểu các sở theo thứ tự như sau này :

a) Các tòa thuộc phủ Toàn-quyền.

b) Các tòa thuộc phủ Thống-sứ và các quan Công-sứ, quan tỉnh và tòa trị-sự Hội-đồng Tư-vấn Bắc-kỳ.

c) Các viên chức ngạch kiểm-sát Tài-chính.

d) Các viên chức ngạch Thương-chính.

e) Các viên chức ngạch Công-chính.

f) Các viên chức ngạch Điện-báo

g) Các viên chức ngạch Ngân-khố.

h) Các viên chức ngạch Kiểm-lâm.

i) Các viên chức ngạch Học-chính, Nông-chính, Địa-chính Y-chính, vân vân.

65· Đại-biểu của các hàng quan võ.

17· Đại-biểu của các trường Bác-cổ, viện Pasteur, sở Thiên-văn,

18· Đại-biểu của ngạch Tư-pháp, các ông luật-sư, chưởng tòa

19· Đại-biểu của các sở thuộc về thành-phố.

Các viên chức An-nam của sở nào thì đứng sau, các viên chức người Tây của sở ấy.

Các đại-biểu các báo quán sẽ có một chỗ riêng tại phòng Khánh-hội phủ Toàn quyền.

Bạn đồng-nghiệp mới. — Bình-quán vừa tiếp được số đầu báo Trung-hòa là một tờ báo theo chủ-nghĩa « *giữ đức dĩ nhân, roi theo chân-lý* » Báo xuất bản mỗi tuần lễ hai kỳ thứ tư và thứ bảy.

Bản quán có lời hoan-nghênh bạn đồng-nghiệp mới và chúc bạn đồng-nghiệp được trường thọ.

Cuộc thi thơ. — Số báo này nhiều bài quá, các bài thơ thi hoãn đến kỳ sau sẽ đăng.

Các trường Pháp-Việt Hanoi. — Các trường Pháp-Việt Hanoi thi nay bắt đi một đạo trung-ương, còn có hai đạo Bắc và Nam nghĩa là lại theo như giữa bảy năm về trước và chia như sau này :

Đạo Bắc :

Trường Bờ sông
— phố Tránh (Cửa-đông)
— phố nhà thương Khách
— phố hàng Than
— Đồ-hữu-Vị
— Yên-phụ

Đạo Nam :

Trường phố Amiral Courbet (hàng
— phố Sinh-từ [Vôi)
— hàng Kèn (Jauréguiberry)
— Lò đúc (Armand Rousseau)
— đường Huế (trường Âu-học).

Vì sự thay đổi ấy mà M. Etori đốc-học trường đạo Trung-ương sẽ đổi sang đạo Nam ; M. Trombetta ở đạo Nam đổi đi Haiphong thay M. Daniel lại đi Ninh-bình.

M. D'Argence mới hết hạn nghỉ thì nay bổ làm đốc-học các trường lính Hà-đông.

Sâm, Quế, Thục, Cao
Bán tại hiệu QUẾ-LÂM
số nhà 20, phố Phúc-kiến
Chủ nhân : DƯƠNG-BÁ-TRẠC
Hàng thực tốt, giá thực rẻ
Quí khách dùng thử, sẽ biết thực hư.
2095

Cần người làm việc

Tôi cần người thợ may quần áo ây thật giỏi và khéo, đứng cắt, may và trông nom công việc cho các thợ bạn.

Tiền lộ-phí về phần tôi chịu.

Ai muốn hỏi điều gì xin viết thư cho tôi.

MAN-KHANH
Tailleur et cordonnier
Kouang-Tchéou-Wan, Fort-Bayard
3671

Cuộc đánh số giúp hội trẻ con Tây lai vô thừa nhận — Các vé đánh số giúp trẻ con Tây lai vô thừa nhận hiện đã gửi bán tại bản quán, giá mỗi vé là 5 hào. Bốn ngày 1er Novembre 1923 thì sẽ mở tại tòa Đốc-lý Hanoi.

Cái thiên tai của Nhận-bản — Vừa rồi quan Đốc-lý Hanoi có gửi giấy cho buồn với quan Lãnh-sự Nhật ở Haiphong về cái thiên-tai gớm ghê vừa xảy đến nước Nhật-bản thì nay quan Lãnh-sự đã gửi giấy cảm ơn quan Đốc-lý và thành-phố Hanoi về tấm lòng luyến ái ấy.

Phòng khám bệnh
của quan Thầy Thuốc tây
Phố bàng Điếu nhà hòa (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.
Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.
Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.
1663

Việc Quảng-yên tại tòa án binh — Sáng hôm qua Tòa án binh đã xét đến việc bọn lính nhà thuốc ở Quảng-yên phạm tội kháng-sự với nhà binh là việc bản báo đã đăng trước mà người ta thường gọi tóm-tắt là việc Quảng-yên.

Nay xin tóm lược lại như sau này :

Tối 22 Mai có một bọn lính nhà thuốc trá tại Quảng-yên đợi tàu sang Syrie. Vì một chuyện thù hằn nhỏ nhặt mà họ đánh đập một người lính cảnh-sát Annam coi ở bến tàu. Ông cảm ở Quảng-yên ra bắt được sáu người giải hộp thì bọn lính khi được tin ấy liền kéo nhau ở nhà thương ra đến sân mười người, kẻ vác gậy, người vác dao đánh nhau với ông cảm và mấy người sen đầm nữa.

M. Surguin là sen-đầm vừa nằm được một người thì bị một cái gậy vào tay nên lại phải bỏ ra. Ông cảm là M. Delsol cũng bị một cái gậy vào đầu Bên lính sen-đầm lúc bấy giờ có bắn hai phát súng chỉ thiên để cho bọn kia sợ.

M. Girance là quản thương-chính nghe tiếng súng chạy ra cứu thì bị một hòn gạch ném vỡ trên mi mắt. Lúc bấy giờ trời đã tối khó nhận được mặt những kẻ hành-hung cho nên chỉ biết có năm tên can phạm việc đó là Trần-Xin, Dương-Ninh, Phạm-Quế, Ng-Tế và Đặng-Hoan.

Tòa phạt Trần-Xin 2 năm tù và bốn tên kia mỗi tên một năm

Huyện chức. — Bộ này các quan phủ huyện châu phải huyện chức, bổ chức, bay cách chức cũng khá nhiều. Nay lại có nghị-định quan Thống-sứ Bắc-kỳ huyện chức M. Ng-đình-Thọ là tri-chiêu hạng ba, châu Bảo thắng tỉnh Lao-kay.

Tòa-án Đại-hình. — Chiều hôm nay vào hồi 4 giờ Tòa án Đại-hình đã rút thăm lấy bốn ông bồi-thẩm thì trúng tên những ông này :

Bồi-thẩm thực-thụ. — MM. Nguyễn-xuân-Kiệt Á-sát hưu trí ở Nam-định, Nguyễn-hữu-Cự, thầu khoán ở Vĩnh-yên.

Bồi-thẩm dự-khuyết. — MM. Phạm-mạnh-Xương ký-nghệ ở Hanoi ; Vũ-ngọc-Lâm, Tri-huyện tòa nhì phủ Thống-sứ.

Ai tin. — Bản-quán được tin buồn rằng ông Phạm-duy-Hòa, chủ hiệu Hòa-phong mới tự thế ngày hôm qua 7 Septembre. Đến chủ nhật ngày mai 9 Septembre sẽ làm lễ cất đám an táng tại địa phận làng Quỳnh-lôi.

Bản quán có lời chia buồn với gia-quyến.

CAO PHÓ

Chúng tôi lấy làm đau đớn buồn rầu, kính-cáo cùng các cụ, các quan, các ông, các bà và các thân-bằng cố-hữu biết cho rằng :

Monsieur PHẠM-DUY-HÒA
hiệu Hòa-phong

là phu-quân, thân-phụ chúng tôi, chẳng may tạ thế hồi 5 giờ chiều hôm qua, 7 Septembre 1923 (27 tháng bảy ta).

Đến chủ-nhật ngày mai 9 Septembre 1923 hồi 7 giờ sáng sẽ làm lễ cất đám, an táng tại làng Quỳnh-lôi.

Vị-vọng-nhân :

Mme Vve Phạm-duy-Hòa
tức là Bùi-thị-Kính

Cô tử : Phạm-vũ-Hiền
Phạm-vũ-Hưng
Cô nữ : Phạm-thị-Hiền

Đồng gia quyến đồng khấp bái

Đang lời cáo-phó này thay giấy cáo-phó.

Ngạch tòa Sứ. — M. Trần-quang-Trân, thư-ký tập sự ngạch tòa Sứ được từ chức kể từ ngày 1er September 1923

Trường Kỹ-nghệ tuyển học-trò vận máy ô-tô. — Trường Kỹ nghệ Hanoi tuyển lấy 10 người học-trò vận máy ô-tô, đơn xin vào trường nhận từ nay cho đến ngày 30 Septembre.

Phải đáng như lệ sau này mới được là :

Tuổi phải 21 tuổi Annam, hiểu và nói tiếng tây và nếu đọc được, viết được thì càng hay ; có sức vóc khỏe mạnh. Khi được học rồi thì sẽ có thầy thuốc của nhà trường xét về điều ấy.

Các giấy phải gửi là :

Giấy khai-sinh và giấy lai-lịch ở tòa án.

Những học-trò ấy không có lương, phải ở trường 12 tháng và theo như lệ chung của nhà trường.

Hội Pháp-học bảo-trợ. — Ông Ng-Lễ là hóa-học ký-sư sở chế rượu Fontaine ở Hà-thành mới cho hội Pháp-học bảo-trợ một số tiền 100$00. Cái lòng hăng tâm tự chiến ấy khá nên khen thay. Công việc hội Pháp-học bảo-trợ làm cũng là việc ích, trong nước ta hãy giờ đương cần. Hiện hãy giờ hội ấy giáp thêm tiền cho 2 người đương học bên nước Pháp : một người sắp đỗ nốt văn-khoa tú-tài ; một người đương học nghề chữa răng. Nếu có tiền nhiều thì hội có thể cấp thêm được cho học-trò đi học nữa, mà sẽ giúp được một phần lớn trong việc học bây giờ. Mong rằng các nhà có tư-tưởng cùng các nhà có tư bản sẽ rắn lòng lưu-tâm đến công việc hội Pháp-học bảo-trợ mà mỗi người sẽ vui lòng giúp hội ấy một tay.

RẺ GIÁ THỰC CAO

Quốc-trái bất cứ năm nào, hạng nào, mà mang đến bán cho bản-hiệu, sẽ tính một giá rất cao.

HOÀNG-XUÂN-LAN
Chủ hiệu Fonderie Tonkinoise
2259 *39, Phố hàng Quạt, Hanoi*

Đám bạc ở phố Mới. — Đám bạc bắt được ở phố Mới mới rồi thì nay đã phải giải vào Tòa án cả. Nhà gá là tên Lê-văn-Hoan trốn mất, chỉ bắt được vợ là Trần-thị-Mão mà thôi. Bọn ấy cả đàn ông cả đàn bà chừng 15 người, trong số ấy thì có 6 người đàn bà.

Việc này nay mai sẽ ra đến tòa án Trừng-trị.

Ngạch thừa-phái. — M. Ng-hữu-Hai, thừa-phái hạng tư tại Nam-định và M. Đặng-đức-Chu thừa-phái hạng tư tại phủ Kiến-xương (Thái-bình) được phép đổi lẫn cho nhau.

M. Ng-hữu-Hai sẽ kiêm cả chức lục-sự tại Tòa-án đệ nhất cấp phủ Kiến-xương.

Ngạch thú-ký. — MM. Đào-đình-Giới, Lê vinh-Thái, Ng ngọc-Huy, Vũ-đức-Tỵ và Vũ-đình-Hoa được bổ khán-hộ thú-ký tập sự.

Quan Góc-tơ Bi-co-mân
Y-khoa tiến-sĩ
Chữa các chứng bệnh đàn ông, đàn bà, con gái, các chứng khí hư, các bệnh sốt thường, cảm vì nắng nước, các bệnh lậu, giang-mai, lở, đau mắt, các chứng về trẻ con.
Phòng khám bệnh chính tại phố hàng Giò, số nhà 23, Hanoi (ông nói 314.
Quan Đốc-tơ có cả nhà cho người ốm, người ốm đến nằm, ai cần lại hỏi.
2062

PHÒNG - THĂM - BỆNH
CỦA QUAN
Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET
Thương thư đệ nhất đẳng Bắc-đẩu bội-tinh.
Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh-viện Tunis, Fez, Rabat, Casablanca Port-Said (Ai-cập) Huế.
Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai
Giờ khám bệnh : Buổi sáng 7 giờ đến 8 giờ — chiều 14 — đến 17 —
KHÁM BỆNH : Giá 3 đồng một lần
XIN GIẤY LÂM-CHỨNG : Giá 1 $ 50
Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 52, cuối bến số 236
3012

Thảm trọng. — Sáng hôm qua, người ta thấy một cái xác đàn bà chừng 30 tuổi trôi sụt vào bờ sông ngay chợ hàng Nứa trông ra. Ngúc chưng chết đã lâu vì thịt đã nát cả.

Từ trên gác rơi xuống. — Sáng hôm qua, có một người phu đàn bà tên là Ng-thị-Sinh mang gạch vôi cho thợ nề đang làm tòa nhà mới cạnh nhà thư-viện phố Trường-thi ở tầng gác cao chừng 8 thước, trượt chân ngã xuống đất vỡ sọ, gãy một cánh tay và rách cả mặt. Không vào nhà thương được một lúc thì chết.

Ngạn xe-lửa. — Tối hôm kia chuyến xe-lửa số 11 đi phải một người thợ ta đang chữa cầu sông cái.

Y-khoa bác-sĩ Sarrailhé
5, Phố Thợ-nhuộm. — Giây nói số 396
Xét nghiệm máu mủ, đàm rãi, phân, nước tiểu, bằng kính hiển-vi.
Chữa bệnh ho lao, bệnh giang-mai, bệnh sốt.
Bệnh đàn bà đẻ, đau trứng.
Bệnh đàn bà.
Nói được tiếng An-nam, không phải đàng thông-ngôn. Tiêm ba, thuốc nước, thứ bảy khám bệnh từ 4 giờ đến 6 giờ chiều.
Trừ ngày chủ nhật, còn ngày nào cũng từ 9 giờ 30 sáng đến 10 giờ trưa, có hẹn ngày giờ cho bệnh nhân đến chữa.
3000

Mất trộm. — M. Hage (Charle) nhà ở phố Lò đúc số 51 trình rằng kẻ trộm lấy mất 47 đồng và một chuỗi 700 hạt vàng giá đáng 160 đồng.

Mất nhà sắp đổ. — Dãy nhà số 23 ở phố hàng Vải, mái dựa vào bức tường phố Tiên-tsin thì nay đã long ra gần đổ. Vậy sở Cảm đi báo cho sở Lục-lộ thành phố biết và bắt những người ở đó phải dọn đi.

Cần người làm việc

Cần dùng nhiều người biết vá, chữa cao-su ở bánh xe ô-tô và phải có giấy ký nhận rằng xưa nay đã biết làm nghề ấy.

Hỏi tại Société d'Application des Procédés «Fit » 21, đường Rollande.
3669 Hanoi.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Đánh rơi tiền. — M. Lê-v-Tâm là chủ xe cho thuê, đi chơi ở đường Huyện-rào đánh rơi một cái ví trong có nhiều giấy má quan trọng và số tiền 245p. toàn bằng giấy cả.

M. Trần-tri-Hữu, nhà ở số 169 đường Bonnal cũng mất một cái ví đựng quyển sổ căn-cước và món tiền lương là 31p.

Các thầy quyện. — Mười một giờ đêm hôm thứ năm ở phố hàng Cháo có hai thầy quyện vào hàng com kia chẻ chén say sưa rồi lại sinh sự đập phá 50 đồ và đánh nhà chủ không trả tiền. Cực chẳng đã nhà chủ hàng com phải đi trình cảm thì lính cảnh-sát lại đẹp mới yên được, con nộ-khí của các thầy quyện và đưa cả hai thầy quyện về ngồi tạm ở bóp. Một thầy tên là Lê-tri-Mai, số lính 4206 và một thầy nữa tên là Tiên-khả-Lộc, số lính 4887.

Hai thầy bị giam ở bóp bờ-sông được hơn một tiếng đồng hồ cho tới khi có toán lính đi tuần qua, ông Cảm mới giao giải về trại.

HÀ-ĐÔNG

Cũng vì cái ngu dại. — Trong buổi lễ trước, ở làng Tiên-tiến thuộc huyện Chương-mỹ, có một đứa bé đi chân trần, ngã xuống ruộng sâu. khi anh nó với được nó lên thì nó đã tắt hơi rồi anh nó sự vì việc trình lồng lý, cứ tự tiện đem chôn. Bến khi quan sở tại biết đứa bé đã chôn được ít lâu, lại phải khai quật lên để thầy thuốc khám nghiệm.

Khốn nạn đứa bé đã chết mà lại không được yên, nhưng cũng vì cái ngu dại của anh nó.

Vậy nhà ai mà có người chẳng may xảy ra như việc nói trên này thì phải trình lý dịch trong làng, khi quan sở tại biết sẽ về khám nghiệm rồi cho tống táng, chớ tự tiện đem chôn mà sau lại phải khai quật lên, thì khổ cho xác người chết lắm.

Trường Pháp-Việt... — Tại làng Phú-gia, phủ Hoài-đức nay mở ra một trường Pháp-Việt.

SƠN-LA

Trường mới. — Tại Mường-la thuộc châu Sơn-la tỉnh Sơn-la nay lập ra một trường Pháp-Việt.

NINH-BÌNH

Tiền trợ cứu. — Mme Phan-thị-Tam, quán làng Lưu-phương, tổng Tư-tân, huyện Kim-sơn là vợ góa M. Trần-văn-Trứ thủy-kỳ người tỉnh Sơn mất đi trước, nay được lĩnh một số tiền trợ cứu là 15 đồng.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Thảm trọng. — Mấy hôm mới đây nơi cuối phố ấp Tân-ly, thuộc về làng Thọ-hạc, tổng Thọ-hạc, huyện Đông-sơn, có một ông già làm nghề đi bán thuốc nam không biết vì sao mà chết nằm ở đường nơi đó. Quan sở-tại đã tới khám cho chôn ngay.

Thương hại ông già làm nghề đi 82 tuổi, người làng Cự-nham, tổng Thái-lai, huyện Quảng-xương chỉ có một đứa con gái 17 tuổi đầu đi theo. Thảm thay lúc chôn chỉ có một mảnh chiếu rách tình cảnh thực là đáng thương.

TOURANE

Một chiến quan hà. — Nhân dịp quan huyện Hòa-vang Phan-thúc-Ngô thăng bổ lên tri phủ Kontum ; chỉ hội Công-thương đồng-nghiệp, có đặt tiệc săm-banh tại nhà viện chánh hội trưởng, để chúc mừng và tiễn quan phủ đăng trình phó nhiệm — Nguyên quan phủ là làm trợ hội viên của hội.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ "Kho Sách Xưa Quán Ven Đường". (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của **HOÀNG-THƯỢNG**

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có tri khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to!!!

Ngày mùng 7 tháng năm, niên hiệu Khải-định thứ ba, tên Nội-các phê rằng:

Thiết nay đội được phòng cần MONTÈS qui ông, có chế nên một thứ rượu bổ để tăng sức dưỡng gan rất tuỵ, đáng nên gia thưởng, trước lục phê thị giữ cho qui được phòng chế-tạo để ích thiết-giả.

Khâm thử!

碑 欽定三年五月初七日 賞賚內大臣 允准頒行 新當錄

以 嘗有功於民福 製此示 獎 著將此 勅 無窮 用資 養 壽 命 之 意 錄

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bán-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất đã được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư lời báo này.

QUẢNG-NGÃI

Lễ Trung-nguyên tại Thu-xã. — Rằm tháng bảy ta là lễ Trung-nguyên, theo lệ thường lễ này ở Thu-xã năm nào cũng có cuộc vui các chùa đình của An-nam và của Hoa-kiều đều làm chay, lễ thần, cúng phật rất là lình-đình và long-trọng lắm, nói tắt ngày ấy là một ngày tế-lễ lớn trong năm tại hạt này. Bắt đầu từ tối 11 đến tối rằm đêm nào cũng có lễ phóng-đăng đi từ các chùa qua khắp các nẻo đường phố ra bến sông, có các ông tăng-sư tụng-niệm rồi phóng sinh các loài chim và loài cá; mỗi chùa phân phiên nhau mỗi đêm, có trống, đèn đuốc, rần rộ, coi nghi có vẻ ra ngày hội lớn. Các chùa đình Annam thì chỉ cúng tế và phóng-sinh, còn các chùa riêng của bốn bang Hoa-kiều: Quảng-đông, Triều-châu, Hải-nam và Phúc-kiến, người Hoa-kiều, phô diễn biết bao nhiêu là trò vui, bao ngày họ đi thỉnh tàu giấy và đồ mã về cúng chùa có trống kèn vang rậy; còn ban đêm thì họ chưng-có, xô cỗ múa thiên-cầu, múa sư-tử v. v. ồn-ào náo nhiệt vô cùng: Tối 12 bang Hải-nam chưng mấy tích cổ như là «Võ-hầu đắc-sĩ» «Phân-lê-huê tội tử», «Đài-kỳ hí Bá ấp-Khảo», «Võ-tòng đã điểm» Đêm tích «Khuông-nghĩa khiếp thân», «Lã-thông tảo hầu» «Lý-đán dẫn nạp» v. v. bang Triều-châu thì chiếu 14 chưng tích «Cầu hôn Giang-tả», đêm rằm chưng tích «Dương-qui-phi tây tiễn», «Đàng-trác náo Phụng-nghi-đình» «Bế-tiêu-nhi cảm hoành tảo ngũ thiên-thơn»; luôn ba đêm tự 13 đến rằm đều có chưng cỗ, người xem quá sức đông đảo, các nẻo đường các dãy phố người ta nghìn ngịt đông như kiến-cỏ, xô-xát chen-chúc, tranh xem dành đứng, vui vẻ lạ thường. Mấy đêm chưng cỗ năm nay hai bang này đã hết lòng chăm chỉ, chưng mấy tích ấy rất ngoạn mục, bài trí đã là đẹp, trông vào như tiên-tử hạ trần-phàm, Hằng-nga lý nguyệt điện, khiến người xem tưởng tượng như người nghìn xưa kia nay lại xuất hiện lại vậy như tích «Dương-qui Phi tây tiễn» bà Dương-qui-Phi lăng chăng trên nửa từng không, đứng trên bàn tay của một vị thái-giám, ở một một nhà tuyết sắc giai-nhân, thanh-tao mỹ-lệ. Ôi! thế mới đáng tay nhất-tiêu-khuynh-thành! cũng nên khen các lối chưng cỗ của họ như thế cũng là một nghề mỹ-thuật rất tài tình, khiến người xem không chán. Lúc bàn cỗ đi lại có pha lẫn các giọng nhạc tân, đánh mấy khúc rành-rang êm thấm, nghe cũng có ý vị ngọt ngào. Lại các trò múa thiên-cầu, múa sư-tử, trống phèng inh ỏi, pháo nổ vang dậy, choáng cả tai, vang cả óc, Vừa bữa ấy gặp cảnh trời êm ái, gió mát thảng trong, nên bạn du-tử, khách lãng-chơi, chơi bời đủ cách, đủ cả các hạng người: tây-phục, nam-phục, bài-ngà mề-đay, quần-là áo-lụa, vàng, đỏ, xanh, đen, xe ngựa chật đàng, thuyền ghe lấp bến, lại thêm mấy cái auto chạy lên chạy xuống Thu-xã Quảng-ngãi liên liên, xôn xao bóng lộn dưới bóng trăng trong, trận cười câu chuyện, rộp-rin rộn-rịp các đường các nẻo.

Chưng cỗ đã đông-đảo như thế còn xô cỗ ở các chùa kém gì, mỗi chùa ước hơn vài mươi cỗ tạo, cỗ gạo, cỗ bánh, cỗ heo v. v. bày dàn lình nghình, lúc làm chay xong thì mấy cỗ ấy ở trên giàn cao đều xô ào xuống đất, có hàng nghìn hàng trăm con người tranh giật xô-đẩy đánh-đập nhau inh ỏi, giành miếng thịt, cái bánh mà coi mạng người như cỏ rác, trông thấy mà ghê! Tục này rất là bỉ lậu, bỏ-thí cách đó càng thêm hại cho người! Các ông nhà giàu đã có lòng quảng-đại nhơn-từ nên bỏ thì cách nào cho êm thấm, chớ dùng chi cách bỏ ấy để cho chúng giành nhau, mạnh ăn nấy được, để cho lũ đói khát liều mạng giành ăn, tàn-nhẫn đập vài nhau đến nước! trông thấy mà ghê lắm thay!!

Cuộc vui hội bè như thế thường cũng đã cùng cực rồi, còn cuộc đổ bác nói không xiết được, phố Thu-xã bắt đầu gây sòng đượng cuộc này từ đầu tháng bảy, nhà nhà la liệt, nào là bài cầu, bài cào, xóc xiu, đánh me, xem ra mười nhà trừ được một vài là không, còn bao nhiêu thì đều

(Xem trang thứ tư)

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ bảy 8 Septembre 1923

UYÊN ƯƠNG MỘNG HỒ ĐIỆP TỐNG LƯƠNG DUYÊN

(Tích mới soạn)

Vườn xuân bướm mách tin xuân,
Khiến cho tài tử phận vẫn vi tình,
Dù ai sinh sự bất bình
Đố ai gỡ được duyên mình với ta.

Tối chủ nhật 9 Septembre 1923

NGỌC VÔ HÀ

Thuốc thần kẻ quý không hay.
Đứa gian hễ đã người ngay đau lòng,
Giới xanh trêu ghẹo mà hồng,
Duyên ai đố biết để phồng cho ai.

Tối thứ hai 10 Septembre 1923

Diễn hai tích

Một tích chèo cổ — Một tích tuồng pho

Tích thứ nhất:

THAY CHỒNG NUÔI BẠN

Hồi thứ hai:

TAM ANH CHIẾN LÃ-BỐ

(Đào kép trẻ con diễn rất khéo)

CÁC BÀI CÁO BẠCH

Những bài cáo-bạch của các nơi thuê bản-quán đăng báo, sự thực hư thế nào đã có các nhà thuê đăng chịu trách-nhiệm, nên bài thuê đăng thế nào thì bản-quán cứ thế mà đăng, ngoài những lời đăng trong bài cáo-bạch, bản-quán không biết hơn điều gì nữa. Vậy các bạn đọc báo coi thấy các bài cáo-bạch, đôi khi có muốn hỏi han thêm điều gì, xin cứ gửi thư thẳng đến cho các nhà thuê đăng có ký tên và đề chỗ ở bài cáo-bạch, chứ đừng viết thơ hỏi bản-quán. Trừ những khi trong bài cáo-bạch có đề câu: «Hỏi tại bản-quán» là những khi các nhà cáo-bạch có nhờ bản-quán trả lời giùm, thì tiếp được thơ của các ngài, bản-quán phúc lại ngay; ngoài giả có tiếp được thơ của các ngài, bản-quán lại phải chuyển giùm đến các nhà cáo-bạch thôi, chứ cũng không biết thế nào mà trả lời.

Cuộc đấu-xảo của hội Khai-trí tiến-đức tại Hanoi

Mở từ ngày 25 Novembre đến ngày 10 Décembre 1923

Xưa nay các nhà mỹ-nghệ hình như cho cuộc đấu-xảo là một trường để bày các đồ hàng chiêu khách, cho nên ta đã thường trông thấy nhiều đồ đã đem đấu-xảo bốn năm lần, hay là những món hàng hằng ngày bày trong chợ, hay bày trên giá hàng trong phố. Như vậy thì sao gọi là đấu-xảo được?

Hội Khai-trí Tiến-đức đặt ra cuộc đấu-xảo này cốt ý duy-trì lấy cái tinh đặc-biệt một cuộc thi khéo để chấn-hưng mỹ-nghệ, như bên Pháp có cuộc thi gọi là «Salon», cho nên bản hội đã định chỉ nhận vào cuộc thi ấy các đồ đạc thật khéo mà mẫu mực đều đặn vừa được thích thời, vừa được đắc-dụng; còn những đồ tạp-nhạp, kiểu pọ lẫn kiểu kia, làm không dụng công thì quyết nhiên bản hội không nhận. Vậy các nhà muốn dự cuộc đấu-xảo này xin chú-ý cho, mà phát minh ra nhiều kiểu mới, vừa đẹp vừa tiện-lợi, mà lại chau chuốt kỹ càng, đem đến thi thì bản-hội sẽ hoan-nghênh lắm.

Cuộc đấu-xảo này chia làm hai ban: một ban thi toàn đồ cổ, một ban thì toàn đồ tân tạo, hoặc đồ vẽ, đồ sơn, thêu, dệt, chạm, khảm, sứ sành, v. v.

Ai có đồ đạc muốn đem đến đấu-xảo, nếu chưa viết thư cho bản hội biết, thì nên viết thư ngay cho M. Hiérollz, Đốc-học trường Mỹ-nghệ, hay là cho ông Lê-văn-Phúc, nhà in phố hàng Gai, số 80 trước ngày 25 Septembre này, vì từ ngày 28 Septembre tới ngày 1er Octobre, bản hội có cử mấy ông đến các nhà đã viết thư để xem xét một lần đâu để lựa các đồ-đạc muốn cho dự thi.

Còn ngày nhận đồ đưa lại đấu xảo thì mới dự định là ngày 20 Novembre 1923.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Paiements en timbres postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trả ra những tiền đổi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

HỘI-ĐỒNG-ÍCH

đang giải-tán

LỜI BÁ CÁO

Cùng các nhà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích:

Ông bà nào có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích, là Hội cho vay và giữ ông đề giành, hiện đang giải-tán, thời xin đem ngay lại, hay là gửi recommandée nhà giấy thép ngay lại cho ông E. CHATAIGNEAU, là Giải-Tán-Viên, ở phố Jauréguiberry (Giốc Hàng-Kèn) số nhà 3, Hanoi, những sổ gửi tiền cùng các biên-lai lại đề tiện dự-định việc giả liền.

Khi nhận sổ sẽ có biên-lai chứng nhận.

Giải-Tán-Viên
P. Pon. E. CHATAIGNEAU.
Y. M. GRENÉS.

2094.

DỊP TỐT ÍT CO

Nếu các ngài muốn may quần áo tây, nên đến hiệu ông H. Vallée, số nhà 37, Rue Paul-Bert (phố Tràng-tiền) Hanoi, ở đấy có các thứ serge marine thật tốt, khổ một thước, cam đoan rằng toàn laine.

Hạng nhất một coupe 3 m. vừa một bộ quần áo cả gilet giá là 9p.60
Hạng nhì — 7. 50
Hạng vừa 1p.90 một thước, khổ 1 m. 3670

Nhà máy đúc Kẽm ở Quảng-yên cần dùng những thợ nguội và thợ biết lắp máy thực giỏi.

Hỏi ở đấy. 3667

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÁY NÓI SỐ 248

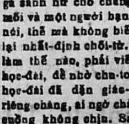
Hiệu lối mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chắn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của Nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

2046 MẬU-THỊNH kính cáo.

PHOSPHATINE FALIÈRES là một món vật thực khó mà bắc chước được.

Đã có tánh dưỡng như sữa, mà lại ngon-ngọt, dễ ăn. Dùng nuôi con nít và để dưỡng những kẻ tỳ vị yếu. Phải đòi cho thiệt hiệu **Phosphatine Falières**.

Coi chừng kẻo lầm đồ giả giả, bắc chước theo hột thảm hiệu

PHOSPHATINE FALIÈRES

Bột này bán cùng xứ, tại PARIS thì ở đường đa la Tachorie, miền hài 6.

Một thứ thực-phẩm có ích

Thực-phẩm có ích, chẳng gì bằng một thứ nước-mắm của Việt-Nam ta, nên HẢI-LỢI Công-ty chúng tôi hết sức khảo cứu các miền Mũi tàn để chế ra thứ nước-mắm cá-mòi, cho thật là: tinh-nhã, sạch sẽ, hợp cách vệ-sinh, chỉ theo đúng điều-lệ nhà nước ngày 21 tháng chạp năm 1916 đã nhận đến để đăng được bổ-ích vậy.

Chúng tôi hiện nay đã lập-chế nghề đó, tường chế-tạo tập lại Thái-hà (Bà-đông).

Tổng-cục tại 72, phố Mới (Jean Dupuis) Hanoi, hiện đã có quan Chánh tòa Vệ-sinh khám nghiệm cẩn thận. Bán lẻ, bán buôn, hàng ngon, giá hạ, qui-khách nào chiếu-cố, tôi lo phải vừa ý. Song lại có các hạng đặc-biệt đóng chai rất sạch sẽ ngon lành, hiện sự vận-nhã, lẽ biếu tiện dụng, có lẽ lại liện hơn các thứ lễ biếu khác, xin qui khách chiếu cố.

Người nào ở xa muốn đăng đến thỏ gì, xin viết thư về Tổng-cục, chúng tôi sẵn lòng tiện đường gửi theo cách kín nhẹ giao ngân tử tế.

Còn muối, mắm, mắm-tôm, vẻ các hải-vị khác sau cũng sẽ có.

HẢI-LỢI Công-ty
Cẩn bạch

2092

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

NAM-BẢO

16, Rue de la Soie, 16

HANOI

Bán đồ vàng, đồ bạc; các thứ mặt đá thực và giả, kính gọng đồi mồi, đồng hồ quả quít, ở đàn bà, giầy cườm, giầy kim tuyến, giầy nhung, v. v.

Vàng dùng tuổi và bạc nén.

Thợ khéo kỹ công và giá thực.

2017

Vì dùng không hết mà bán

MỘT CÁI XE Ô-TÔ "FORD"

Còn tốt lắm, máy hút dầu săng hiệu "Zénith" (*Carburateur Zénith*), đèn điện và đèn đất.

Hỏi tại: M. Moisan, Société des Tuileries, Đáp-cầu. 3668

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không đặt được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ:

«Nhà Bán-thuốc Ed Montès ở đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi.»

Nay kính,
Ed. Montès,
54, Rue Paul Bert. Hanoi.

số 26

NGỌC-KIỀU-LÊ

(Chuyện một người nữ-sĩ có tài nhà ngọc phun châu, lại giữ được giá trong tuyết sạch, đáng làm gương cho bọn quần-thoa. Xem chuyện này thì đủ biết rằng các bậc danh-nhân ở trên thế-giới từ xưa đến nay, đều bởi cái tinh-anh trong trời đất chung đúc mà nên, thợ Tạo hà có phân biệt nam-giới và nữ giới.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

... Sau triều-đế phải trả lời rằng: «Bản triều chẳng ý muốn nghênh thích, nhưng chưa biết qui-quốc có ưng thuận cho hay không, vậy không dám viết vào sắc-thư, chỉ điện-dụ sứ-thần này sang khẩn-cầu qui-quốc mà thôi. » Bấy giờ *Giả-tiên* mới đổi giận làm lành, thuận lời hòa-nghị mà bảo rằng: « Việc nghênh-thỉnh dân có điện-dụ, nhưng trong sắc-thư không thấy nói đến thì ta không thể cho về được. Nếu vậy chẳng là Trung-quốc khinh ta lắm ra! Thế thì lại sai người khác sang đây, ta sẽ cho về, quyết không thất tín. » Khi triều-đế về phúc mệnh, triều-đình bắt-đắc-dĩ lại sai *Dương-thiện* đi.

Ngô hàn-lâm hỏi:

— Chẳng hay *Giả-tiên* nhận lời cho thượng-hoàng về có quả là thực bụng không?

Bạch-công nói:

— Cứ như đệ thiển nghĩ thì chắc là thực bụng. *Dương-thiện* đi chuyến này, quyết đón được thượng-hoàng về triều, nhưng sau khi thượng-hoàng về triều, tất còn sinh nhiều sự rắc-rối. Triều-đế bỏ đi với vàng cáo bệnh là muốn tránh lời thị-phi. Hễ phải ích-kỷ đâu, chỉ vì sự thế khó khăn, quyết không phải sức một người có thể cứu vớt được.

Ngô hàn-lâm nói:

— Đại-huynh phụng mệnh đi sứ, phong-sương lao-khổ, tránh sao cho khỏi, nhưng may mà được thành-công thì cũng là giữ trọn danh-tiết vậy. Còn triều-đế đây phụng mệnh tiếp kinh, thành ra lại dẫn thân vào lưới, biết làm thế nào?

Bạch-công nói:

— Ngô-huynh ở lòa Hàn-lâm thì có thể giữ thói thanh-cao được. Và khoa thi sắp tới nơi, chẳng-bao lâu sẽ cũng ưu-trực, còn lo-ngại chi!

Ngô hàn-lâm nói:

— Công may nhờ có điều ấy, nhưng chẳng hay sau này đối với *Dương* ngự-sử ra thế nào!

Bạch-công cười mà đáp rằng!

— Nước đời lại còn có người hèn-mạt để như thế! khi triều-đế về kinh, hẳn hai ba lần đến xin lỗi. Sau nhân triều-đình giảng chỉ, khen hẳn tiến-cử có công, cho thăng Quảng lộc-tự-khanh, hẳn lại càng xử ra cách thân-mật lắm. Nay mời mai mời. Đến khi triều-đế cáo bệnh về quê nhà hẳn hết lễn chung lại đến tiễn riêng. Triều-đế thấy hẳn quá vì mặt dày, bất đắc-dĩ cũng phải vui-vẻ như trước. Không thèm nói đến việc ấy, để hẳn tự nghĩ cái xấu-hổ, tưởng có phần lại đau hơn đánh đòn!

Hai người uống rượu nói chuyện với nhau suốt ngày, *Ngô hàn-lâm* giữ *Bạch-công* ngủ chơi lại đấy. Đến ngày hôm sau, *Bạch-công* đứng dậy cáo-từ ra đi và bảo rằng:

— Triều-đế cáo về nhà dưỡng bệnh, nếu ở lâu tại đây sợ có người chị-nghị chăng!

Ngô hàn-lâm nói:

— Đã đành rằng thế, nhưng tạm-lưu lại trong vài ba ngày thì có hề chi. Và ta biết nhau lần này chưa biết bao giờ lại được gặp-gỡ.

Bạch-công nói:

— Nếu vậy thì để tạm-lưu lại một ngày, sáng mai phải đi.

Ngô hàn-lâm nói:

— Hôm trước có một câu chuyện rất buồn cười, tôi chưa kịp nói để ngô-huynh nghe.

Bạch-công hỏi:

— Chuyện gì thế?

Ngô hàn-lâm nói:

— Hôm trước triều-đệ nhân đi xem hoa mai lại chùa *Linh-cốc*, gặp một chàng học-trò tuổi trẻ, tên gọi *Tô-hữu-bạch*, mặt mũi khôi-ngô, thơ văn kỳ-đột, thật là đáng yêu. Đệ cho người đó hỏi thì chàng lại vừa mới đỗ đầu kỳ khảo năm nay. Đệ muốn gả sanh nữ cho chàng, mới sai mụ mối và một người bạn hai ba lần đến nói, thế mà không biết có sao chàng lại nhất-định chối-từ. Đệ không biết làm thế nào, phải viết thư cho *Lý học-đài*, để nhờ cha-toàn việc ấy, *Lý học-đài* đã dặn giáo-quan gọi bảo riêng chàng, sĩ ngờ chàng vẫn ngông-cuồng không chịu. Sau *Lý học-đài* nổi giận, mới trách bỏ tên chàng, chàng cũng không biết hối-hận. Ngô-huynh nghĩ như thế, phỏng có đáng nực cười hay không!

Bạch-công kinh-ngạc mà rằng:

— Nếu vậy thì người học-trò ấy chẳng những tài-mạo song-toàn, mà phẩm-hạnh thật cũng đáng kính. Người ta đều có chí riêng, đã-tất ta lại cưỡng-bách. Sáng mai ngô-huynh nên thương-thuyết với *Lý học-đài* mà xin tha cho người ta.

Ngô hàn-lâm nói:

Đó chẳng qua là vì con thế giện trong một thời mà thôi, có làm chi điều ấy, tất thế nào rồi cũng lại thu cho chàng ta vậy.

Hai người lại cùng nhau sao đàm thời-thế trong một ngày nữa, đến ngày thứ ba, *Bạch-công* quyết định khởi-hành, từ biệt *Ngô hàn-lâm*, rồi đem năng *Bằng-ngọc* trở về *Cẩm-thạch-thôn*. *Ngô hàn-lâm* cũng sửa soạn tiễn Kinh.

Lại nói chuyện *Tô-hữu-bạch* từ khi bị truất lên về ở nhà, ngày nào cũng uống rượu ngâm thơ, tìm hoa hỏi liễu. Dân không vì công-danh động lòng, nhưng mối khi đối cảnh sinh tình, tương tư-bực rằng không chọn được một người giai-nhân để làm bạn trí-kỷ, nỗi riêng bồi rồi, chàng vẫn gặt thầm giọt châu.

Ai cũng biết tiếng *Tô-hữu-bạch* là người chí nhỏ-nọ vợ đẹp, cho nên những nhà có con gái nhan-sắc tốt thường, không ai dám gọi gả. *Tô-hữu-bạch* cũng cho là vàng ấy tất không có người tuyệt-sắc, lại chẳng hề đỏ hỏi làm chi.

Một hôm, chiều xuân gặp buổi êm trời, *Tô hữu-bạch* định đi dạo chơi phong cảnh. Chàng vừa ra đến vườn thì bỗng thấy mấy người mặc áo xanh đội mũ cười ngựa, đang hỏi thăm đường mà rằng:

— Nhà ông họ *Tô* ở chỗ nào? xin bảo giúp cho.

Lại có người trỏ mà bảo rằng:

— Kia! ông ta đang đứng tại trước cửa kia!

Mấy người ấy vội-vàng xuống ngựa chạy lại trước mặt *Tô-hữu-bạch* mà hỏi rằng:

— Chúng tôi dám hỏi ngài đây có phải là con cả ông *Tô-hiệu* thuở xưa đó không?

Tô-hữu-bạch kinh-ngạc mà đáp rằng:

— Vâng! chính phải tôi! nhưng chẳng hay các ngươi ở đâu đến?

Mấy người ấy nói:

— Chúng tôi là người chà quan *Tô* ngự sử ở *Bà-nam* sai đến đây để tìm ngài!

Tô hữu-bạch nói:

— *Tô* ngự sử có phải là thác-phụ ta đó chăng?

Mấy người ấy nói:

— Chính phải rồi!

Tô-hữu-bạch nói:

— Nếu vậy thì mời các ngươi vào trong nhà này!

(Còn nữa)

họ hại đông đúc là quán cờ lũ bạc, chứa chấp luôn đêm suốt ngày, lấy xâu góp bỡ làm sinh nhai, được thua mừng giận, tấp-nập ồn-ào không sao nói được. Nhứt là các ngày có hội như 13, 14, 15 lại càng quá đông hơn. Biết bao nhiêu là hạng người cờ bạc ở Quảng-ngãi xuống ở nhà-quê về, sang hèn bội điếm kể không càng; miệt mài nơi xó xỉnh, trên bờ dưới thấy ngày như đêm đêm như ngày, khác nào các chỗ đại-đô-hội bất giờ thiên kia vậy! Vì cái cuộc này nó xảy ra biết bao nhiêu là câu chuyện thương luân bại lý, sanh biết bao nhiêu là quân trộm lũ cắp; mà các tay phụ-nữ cũng chen vai ghé cánh nỗi danh hăng hái, được thua trăm chục nào có quản gì! Thôi thì trai bỏ cả bán buôn, chen nhau gánh tiền đi vãi bọi tro, lạ thật! Cái hại cờ bạc tiêu ngày quanh tháng như thế mà cũng được thái-bình vô sự! Không biết tới ngày nào cho thôi cho chán?

Năm nay là năm các hiệu Hoa-kiều ở đây nhà đều bị lỗ đường rất nặng, kể năm ba nghìn người một vài vạn mà cũng còn thế! Ngộ như họ lời nữa thì chơi-bời cờ bạc đến đâu là cùng??

Ước gì quan trên rõ thấu cái tệ này mà trừng trị cho tuyệt chỗ điểm nhiên thế mãi thì ở Thu-xã một ngày kia không biết cái hồn-trí còn người rồi ra sao? Nghiệp thương mại chẳn hưng phát-đạt đến đâu? Và cái đạo làm người còn gì nữa?

Phong-hóa đổi-bại có phải vì đấy không???

Một người ở Thu-xã lai cảo

THUẬN-THÀNH

BOTTIER — CHAPELIER

7, *Rue des Cais.s*, 7 — *Hanoi*

NGUYỄN-TIẾN-HAM, propriétaire

Diplôme de mérite

Exposition des Beaux Arts 1918
Concours Foire de Hanoi 1922

Télégramme THUẬNTHÀNH bottier Hanoi

Catalogue franco sur demande

2096

Distillerie du Nord

NGUYỄN-VĂN-MÃO

31, Bd Henri d'Orléans, Hanoi

Mới có một nhà của người Nam-việt được phép lập lên để chế cái thứ rượu mùi, hiệu là ÔNG SAO, hiệu có quý-quan trông-nom cẩn-thận, so với các thứ rượu đã chế ra bán tại Bắc kỳ thì khác nhau lắm, xin các quý khách nhận rõ hiệu rượu ÔNG SAO cho khỏi nhầm.

Bản-hiệu làm quản-lý ở Đông-Pháp, bán thứ rượu Rhum Grands Mornes Get-Frères, giá vừa rẻ mà lại ngon hơn các thứ rượu Rhum khác.

Bản-hiệu bán buôn, bán lẻ, giá tính rất rẻ. Xin các quý-khách chiếu-cố đến cho.

Ông nối số 367

2073

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

泰 LỢI-THÁI 利

110, Rue des Changeurs, 110

HANOI

Kính trình quí-khách các tỉnh được biết rằng Bởi giá vàng cao hạ thất thường, vậy khi các ngài hỏi giá mà bản-hiệu đã trả lời, thì nên gửi ngay mandat giấy-thép về đặt trước độ 10%, mà hễ hàng gửi đến nơi các ngài cũng nên lĩnh cho sớm sớm, được thế thì chúng tôi mới đỡ thiệt, mà giữ được giá bán phải chăng.

2055

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào: TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, vì đã được lòng quí-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-đào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc rất rẻ tiền và rất quí đủ trị các chứng bệnh như: kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình, lại rất là bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán 1$25 một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

Nhà Bán-đồ « TÀM-TẰM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

NHỮNG ĐỒ TƠ LỤA

HIỆU

C. J. BONNET

LÀ TỐT HƠN CẢ

PACHOD Frères & Cie Lyon

yêu đúi vãng vọt

GÂY MÔN

Thuốc SIROP de DESCHIENS

có huyết bò

Làm cho Sung túc mau mau, ấy là thuốc vị thuốc của các Lương-y trứ danh.

Thuốc nầy hiện hơn thành bộ tước có cấp thứ thuốc cổ mình nhứt. - Cần nhứt thưởng tại thành Paris đều đồng nó.

Tiền chánh tại Paris: DESCHIENS, 26 đường Paul-Bert và các nhà bào thuốc.

Hiệu GIU-ICH của la Công-ty CHU-VĂN-MINH *ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có nhà máy nấu dầu và chế các thứ sơn tây dủ các màu đặt dấu* CON GÀ VÀNG.

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đồng-bào chiếu cố nội hóa, cứ viết thư cho bản-hiệu lấy mẫu, sẽ xin gửi biếu ngay.

2055

MUỐN TRỪ CÁC BỆNH SỐT RÉT CÁCH-NHẬT, BỆNH SỐT RÉT RỪNG

nên dùng thuốc

QUINOFORME

hoàn toàn, hoàn viên

Tại tất cả các thuộc-địa Pháp bán đồng một thứ thuốc này.

Gửi xin tại tất cả các nhà bào-chế

Nhà chế thuốc LACROIX, 22-24, Rue Pasquier, 22 - PARIS

Hỏi các ông mắc phải bệnh đau (lâu và giang-mai) khuyên cho ông chớ dùng thuốc chích, tiến tiên mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Đáp-cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tinh đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy ngợi khen ở các nơi gửi lại.

Cả nước độ hơn một trăm một lần.

1042

Nhiều kiểu lạ!

Hiệu CHẤN-HƯNG nhà đồ ở phố hàng Bạc, số 80, Hanoi, chuyên-môn chế tạo đồ nam-trang nữ-trang bằng vàng bạc thực, có nhiều kiểu khéo, thành-nhã hợp thời-trang, đã có tiếng cẩn-thận, buôn bán chắc chắn, có giấy cam-đoan rằng: Vàng bạc đúng cân đúng tuổi, khi không dùng nữa mà trả lại thì không thiệt gì. Các qui-khách nên lại hiệu ấy mà mua bớp, không còn nghi ngại gì nữa.

2065

Mũ bằng liège có ở đâu làm được không?

Chính ở hiệu **HAI-CHINH, 76, Phố Cầu-Gỗ, Hanoi,** hiện bây giờ đã làm được trước nhất.

HAI-CHINH

76, Rue du Pont en Bois, 76

HANOI

2043

Hỏi bạn-hàng bản-quốc

nếu muốn giữ

cho sức khỏe được lành

Nên hút thuốc lá quấn rời và chưa quấn hiệu «CORONA» (hiệu riêng) vì thuốc ấy không làm rát cổ họng, cả người có tuổi hay là sức-khỏe yếu-ớt cũng có thể hút được.

Nên mua thuốc xì gà (cigares) (hiệu riêng) «EXCELSIOR» và «EL NINO» thứ xì-gà EL NINO đựng bằng hộp sắt.

Bán khắp cả mọi nơi

Quản-lý ở Đông-pháp là hiệu

GUIONEAUD FRÈRES

BORDEAUX - HANOI - HAIPHONG

Bán lẻ: *Ở cửa hàng 69-71, phố hàng Khay (Rue Paul-Bert), Hanoi.*

Bán cất: *Ở cửa hàng 28-30, phố hàng Gió (Bd Gia-long), Hanoi.*

Bán lẻ và bán buôn: *Ở cửa hàng 43, đường Paul-Bert, Haiphong.*

THUỐC CHỮA BỆNH THƯƠNG GÂN

Chúng tôi lấy làm hân-hạnh mà bá-cáo cho công chúng đều biết rằng quan Bác-sĩ Leroy, là thầy thuốc, coi các nhà thương ở Ba-lê mới tìm được một thứ thuốc rất công hiệu để chữa những bệnh không ngã được, bệnh đau gân, bệnh gà, đánh trống ngực, khó thở, đi lâm cho chỉ được nằng, cho ốc được yên lặng và được tỉnh tưởng.

Quan Bác sĩ Leroy nghĩ nhờ nước Neurrasse này dùng mà chữa bệnh không ngủ được, đau gân, đau cốt thì rất là công hiệu. Thực là một thứ thuốc rất tốt, không nguy hiểm gì cả, mà ở xứ nóng dùng thì lại càng tốt lắm.

Ở các hàng bào chế to đều có bán cả.

2056

HOTEL LÊ-VIÊN

(HÀNG CƠM TÂY)

58, Amiral-Courbet (phố La-côm)

Ngang nhà Máy-nước, gần nhà Hát-tây. — HAIPHONG

Có các thức bánh ngọt, lúc nào cũng có các món ăn nóng và nguội.

Có các thức rượu mùi và rượu nặng trước khi ăn cơm, có rượu vang thùng trắng và đỏ thật tốt, giá tính phải chăng.

Có phòng ăn riêng lịch-sự để tiếp qui-khách Annam và Trung-hoa.

GIÁ NHẤT ĐỊNH:

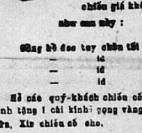
Một bữa ăn không rượu	1$00
Ăn cả tháng	30.00
Ăn nửa tháng	18.00

Bản-hiệu có nhận tiệc từ một trăm người ăn tại hiệu, hoặc đem đem nhà hay đem đi các tỉnh lân-cận. Các bữa ăn hàng ngày qui-khách muốn ăn tại nhà, bản-hiệu cũng xin đem lại, cũng tính một giá.

Có buồng cho thuê ngày và tháng, giường Hongkong, đèn điện, quạt-máy đủ cả, thật là vệ-sinh.

2064 P. DIÊM, Chủ-nhân

Đồng-hồ đeo tay hạ giá

Mỗi cái 1$00

Thưa các quý khách, những đồng-hồ đeo tay của bản-hiệu vì giá bạo nào 8 quan nên chúng tôi xin hớt giá mỗi cái 1$00, nếu chiếu giá không hớt thời xin biệt cái kính giọng vàng sẽ hộp xin xem như sau này:

Đồng hồ đeo tay chữa tôi thấy giờ		giá trước	5$ 40	nay 4$ 40
— id	—	cỏ kim ly	—	6 00 — 5 00
— id	—	kim thép và kim vàng	—	4 80 — 3 80
— id	—	vuông thợ xinh	—	5 80 — 4 80

Hễ các quý-khách chiếu cố cho 2 cái mà không hớt giá, chiếu giá trước thời xin kính tặng 1 cái kính cọng vàng đổi mồi và 1 cái hộp kính alumi-inum và cả tiền cước nữa. Xin chiếu cố cho.

TONG-YUNE-TAI

49, Phố hàng Ngang, HANOI

2040

壽醫林桂號

HỠI CÁC ÔNG MẮC PHẢI BỆNH TRĨ! XIN MỜI CÁC ÔNG QUÁ BỘ, TÔI CHỮA BỆNH NÀY

BỆNH TRĨ (tức là bệnh lòi tí) thực nhiên người mắc phải, chẳng những là đau đớn, như cơn đau khi đại-tiện xong rồi thì lưu-huyết đầm đìa, thật là bất tiện cho người ta lắm, hễ không chữa ngay cho khỏi, để lâu thì càng ngày càng thêm nặng sợ sau khó chữa.

Khi sưng chữa bệnh này đều đông đao cắt cho nên người có bệnh lấy làm đau đớn, cớ sao tôi dụng làm nghiên-cứu một cách mới chuyên-trị chữa bệnh này không đau, không sợi, cắt trong mấy hôm thôi những cái dụng cụ bỏ ngoài rồi, mà trong khi đang chữa có thể làm lụng như thường không mất thì-giờ. Vậy Ngài nào mắc phải bệnh này nên mời đến:

M. TCHUONG-QUAY-LAM

23, Phố nhà Bưởm, — HANOI

Bắng tiếp khách từ 8 giờ rưỡi cho đến 2 giờ chiều, từ chiều tới 2 giờ rưỡi đến 5 giờ.

Các bệnh ông đến xin hỏi tiếp.

Thư từ xin gửi lại ngay.

2060

LAXO SODYL

Một thứ hạt gặp chất muối của loài quả thì xủi bọt lên.

Là thứ thuốc nhuận trăng rất tốt.

Thứ thuốc tẩy rất dễ dùng.

Trừ bệnh táo cùng các chứng khác vì bệnh táo sinh ra một cách rất chóng, như nhức đầu, đau gan, đau vị, đau ruột, bệnh trĩ, đau đầu ruột, bệnh trẻ, nhọt lở, vân vân.

Thứ thuốc này hiệu nhất, rẻ nhất.

Giá tiền: 1$25 một lọ 10 hay 15 liều

Về phần Đông-pháp có gởi bán tại:

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

Chúng tôi kính-trình các quý khách biết rằng nay chúng tôi mới có sang: 1° Một bọn đồ ngà rất tốt như là quả cầu chạm rồng, vòng, điếu hút thuốc lá, đũa, vân vân.

2° Một bọn nhiều kính đủ các thứ mặt, mặt đen mặt trắng, một vòng, một mài lõ cây, vân vân. Lại có cả nhiều kính cọng bằng vàng tây, cọng bọc vàng, cọng đồi mồi, vân vân; quí khách đến hỏi mà đeo những nhiều kính này thì hợp pháp vệ sinh lắm lắm.

3° Một bọn đồng-hồ quả-quít đeo tay, đồng-hồ treo chuông, đồng-hồ báo thức, đồng-hồ chăm-chỉ, vân vân.

4° Một bọn chậu sứ đèn sứ, lọ sứ, bát sứ, hễ sứ đã thấy-tiên tay là hãy mình cũng được và tốt bình, vân vân.

5° Một bọn đồ mỹ-thuật ở Bắc-kinh sang.

Các thứ hàng mới sang kỳ năm số trên này chúng tôi xin bán hạ giá, mong cậy các quý-khách chiếu-cố cho thì-chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm lắm.

Còn các đồ sứ trang, châu bấu, ngọc ngà, vàng thì không kể, chẳng các quí-khách đồng đã trông cả rồi.

Cẩn-cáo

HIỆU PAO-VA

Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi.

2062

Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Imprimerie du Trung-Bắc Tân-Văn

Le Tarif d'insertion

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)